

Gazte-kemena abesbatza, mende laurden bat kantuan

Iñigo Legorburu

Noiz hasten dira gabonak? Azaroko "Black Friday" entzutetsua igaro eta segituan? Abenduko zubi eta atsedeen egun desiratuen ostean? San Tomas eguna eta hurrengo egun ajetsu horretan? Orereta-Errenteriako (ez hain) gazte talde batentzat, badira jada 25 urte gabonak beste herrikideei baino goizago hasten zaizkigula. Eta bai, badakigu ez gara

bakarrak, baina hurrengo lerro hauetan, azken mende laurden honetan gurea bezalako koru baten joana guk nola bizi izan dugun azaltzen saiatuko gara... azaldu daitezkeen gauzak, bederen!

Argazkia: Iñigo Arizmendi

HISTORIA PIXKA BAT

1994. urtean hasi zen guztia guretzat, kasualitate hutsez. Aurretik, ordea, egun udaleko txistulari bandako zuzendari den Xabier Vesgak, bozkatzeko adinik ez zuela oraindik, bere osaba Josetxo Oliveriren txantxak jasan behar izaten zituen sendiarekin ospatzen zituen bazkalosteetan, "gu zuen adinerako jada hasiak ginen kantuan" errepikatuz, gure Xabier xaxatzen zuelarik. Halako batean, pauso bat aurrera eman eta "gu ere aterako gara aurten" bota zion, osabaren aurretik geldituko zen esperantzaz.

Lehenengo urrats haiek emateko, gelakide izandako edo kuadrilla ezberdinetako jendeari deitu, eta guztia martxan jartzeko gai izan zen Xabier. Baina Xabier gazte hura ez zen

edonor ordurako. Oinarri gazte abesbatzako zuzendaria zen eta Errioxa aldean bere taldearekin lehiaketa bat irabazitakoa. Eta gainera, Gipuzkoako koru federazioaren eskutik zuzendaritza klaseak jasotzen hasia zen. Ondoren, 2002. urtean, Euskal Herriko txistulari txapelketan hirugarren postuan gelditu zen gure Xabier, onenekin lehiatu zelarik. Urteek eman diguten ikusmirarekin, esan beharrik ez dago musikarako dohain berezi bat eta jende-multzo bat motibatu eta zuzentzeko erraztasun paregabe bat izan duen sortzaile batekin topo egiteko aukera eta luxua izan dugula taldekideok.

Orereta ikastolaren garrantzia azpimarratzekoa da hasierako urte haietan guztietan. Izan ere, koruko lehenengo belaunaldia, ia bere %100ean ikastolako ikasle izandakoa edo oraindik bertan

Argazkia: Iñigo Legorburu

zebilenak osatu zuelako. Eta hurrengo urteetan ere, gauzak antzeratsu jarraituko zuen: Gaztekemena batez ere Orereta ikastolatik irtendako hainbat belaunaldiz elikatu da, nahiz eta gerora beste hainbat ikastetxe eta herritako lagunak batu zaizkigun. Gure abesbatzaren oihartzuna, Lezo, Antxo, Oiartzun, Pasai Donibane, Donostia edo Iruneraino iritsi da. Bertako herrietako biztanleak jardun dira eta dabilta gure artean oraindik ere.

Larunbat arratsaldeko hasierako entsegu haiek On-bide zinema areto gaineko egoitzetan izan ohi ziren, neguko haize hotza bertako kristal kraskatuetatik sartzen zen bitartean, kantari gogoz aritzen ginela gogoan dugu batek baino gehiagok. Bi ahotsetara ximpleki hasi ginen, eta denboraren poderioz ahots eta aniztasun gehiagoko koro bat osatzen joan gara, eta bidean guztiok ikasi dugu. Etapa hark bost-hamar urteko ibilbidea izan zuen eta anekdota gisa, egun Gipuzkoako Foru Aldundiko arduradun eta politikaria den Denis Itxaso pasaitarra, gurekin ordu asko pasatokia da kantuan.

Jolasean eta esperimentu gisara hasi zen hura, denboran finkatu eta proiektu itxura hartu zuen. Bigarren saltoa, Andra Mari abesbatzaren

egoitzara salto egin genuenekoan kokatu dezakegu. Bertan, lehenengo urteetako urduritasun eta ziurtasun ezak atzean utzi eta gure ahotsei instrumentu batzuk erantsita (txistua, pianoa...), koro jolastiago eta anitzago bat izatea lortuko genuen.

Bertan urte dexente pasa ostean, Errenteria Musikalen jardutea lortu dugu gure hirugarren eta azken etapa honetan, non 40-50 pertsonaren artean kokatzen den gure partaide kopurua, eta adin aldetik, abaniko zabalago bat dagoen. Tartean, Kukai dantza konpainiako dantzariak eta koreografoa, gure konplize eta taldekide izan ditugula aipatu beharra dago... beti ere kantukide bezala.

NOR GARA GU, ZER GARA GU?

Hitz gutxitan azaltzeko, kantuz jarduteko eta kantuarren aitzakiatan lagunarte eder bat osatzeko biltzen garen jende multzo bat gara. Gutako batzuek musika formazio edo formazio koral garrantzitsu bat duten arren, gehiengo afizioz abesteari ekiten diogunetakoak gara. Helburua, ondo pasatzea eta gabonen bueltan urtero ospatzen den Ereintzaren Gipuzkoako Gabon kanten lehiaketan parte hartzea izaten da eta horregatik, urrian pixkanaka-pixkanaka

elkartzen hasi eta abendu bukaerarako bi kantu ikasiak izaten ditugu; normalean urtero berriak izaten dira. Matematikari finak izan gabe, denbora epe honetan 40-45 kantu ikasiak garela esan dezakegu, baten bat errepikatu izan dugun arren. Ez da marka txarra gurea bezalako lagun talde batentzat!

Lehen esan bezala, jatorri eta ibilbide ezberdinetako jendeak osatzen du gure abesbatza. Ukaezina da Orereta-Erretereriak betidanik kantuarekiko izan duen zaletasuna, eta horren isla da, adibidez, Landarbaso, Oinarri edo Andra Mari abesbatzek herrian duten edo izan duten atxikimendua. Hiru abesbatza garrantzitsu horietako jendeak ere guregana biltzen jarraitu izan du sortu ginenetik, eta egun; bertako partaide batzuek gurean diraute.

Afizioa eta jolasa aipatu ditugun arren, lehiaketaren egunean gure onena ematea izaten dugu helburu. Hiru hilabetetan zehar egindako ahaleginak egun horretan bere

fruitua eman dezan amesten dugu, guk eta polikiroldegira hurbiltzen diren entzule finek elkarrekin gozatu dezagun. Sailkapenean gehiegi tematu gabe, gure buruen aurka lehiatzen gara gu, ahalik eta aho zapore onena utzi nahian gerontzat, gure buruei eta entzuleei errespetu hori zor diegulako.

Gure buruari ahalik eta gehien eskatu eta hura zukutzea maite dugu eta horren ondorioz, emaitza ederrak lortu izan ditugu mende laurden honen joanean. Ez gara oso abilak suertatu gure sailkapen eta ohorezko postuen kontua eramateko garaian (bide batez, gehiegi axola ez digun seinale), baina bi edo hiru garaipenen jabe egin izan gara urte hauetan guztietan, eta baita bigarren postu ugari lortu ere. Lehenengo lau sailkatuen artean egoteko ohorea are eta gehiagotan lortu izan dugu, baina dietarekin soilik konformatu behar izan garen urteak ere dexente egon dira. Horixe ba, sailkapenari begira une gazi-gozoak bizi izan ditugula, beste koru guztiek bezala.

Argazkia: Iñigo Legorburu

Aipatzekoa da baita ere lehiaketaren ostean urtero-urtero ospatzen dugun afaria. Kiroldegiko saioa egin eta tradizioak agintzen duen bezala Mikelazulon gure abestiak berriro abestu ostean, giro ederrean eta lagunez inguratuta, hiru hilabetetan zehar egindako lanaren ostean, gure buruari eskaintzen diogun oparixoa da afari hori. Gau horretan, afariak eta afalosteko kantu eta barre-algarek luze jotzen dute eta ordu txikiak handitzen hasten direnerako, oraindik parrandan jarraitzen dugu gutako askok, herriko hainbat tabernatan zehar. Urteko egutegian gorritz markatuta datorkigun eguna da urteko azkeneko larunbat hori, parrandarako gordetzen duguna gure eta beste abesbatzetako jende ugari.

Eta lotsarik gabe esan dezakegu ordu txikietan gure kantu eta dantzek maila handia mantentzen jarraitzen dutela, hurrengo eguneko gerriko min eta marrantek gogorarazten diguten bezala.

NOLA ALDATU GAREN...

Lehenagoak izaten jarraitzen dugu, baina ez gara lehenago berdinak.

Horrela laburbildu dezakegu gure izena eta izana. Gazte-kemena izenari men eginez, oraindik ere gazteen izpiritua mantentzen jarraitzen dugu. Gutako asko, nerabe garaiko azken urteetan hasi ginenok, jada berrogei urteen bueltan gabiltza egun, baina, oro har,

hasiera hartatik dirauen talde indartsu bat da gure koruaren funtsa.

Joan-etorriak egon direla eta egongo direla, ondtxo dakigu. Nerabegaraietako aisialdi ordu amaiezin haiek ahaztu, eta egun, denok lan egin, ikasi, familia bat izan eta antzeko beste mila konpromezu pilatu ditugu. Eta egungo bizitza erritmo azkarrarekin, sarri ez da erraza izaten gure hitzordu eta entseguetarako denborarik ateratzea. Soilik, gure burugogorkeriak eta jada gure bizitzetan tradizio bilakatu den ekintza batean parte hartzeak, eramaten gaitu urtero-urtero berriro bildu eta ahalegintzera. Zoritxarrez, gure ibilbidean ikusi ditugu bide motzagoa izan duten hainbat koru, partaide faltagatik euren bidea nahi baino azkarrago amaitu behar izan dutenak.

Lehiaketa bera ere aldatu denaren testigu zuzenak izan gara. Hasierako urteetan Yosü musika dendara gure zuzendariak egiten zituen presazko bisita haiek ahaztezinak zaizkigu: *soilik* dozena bat talderentzat egoten zen lekua garai haietan, eta lehenengo egunean apuntatu ezean, tokirik gabe gelditzen zen abesbatza. Abesbatzak, herri eta lurraldeko txoko ezberdinetatik etortzen ziren urteak ziren. Baina beste aldea ere ezagutu dugu, lehiaketan juxtu-juxtu bost taldek parte hartu izan dutenetakoa.

Arauetan ere gorabeherak izan dira, lehen abesbatza bakoitzeko hiru partaidetatik, soilik

bakarra izan zitekeelako federatua, lehiaketa herrikoa baita. Azken urteetan, partaidetza handitzeko asmoz, arau hori bertan behera utzi du antolakuntzak eta egun, abesbatzak nahi bezala osatu ahal dira. Eta horrek gurea bezalako koru herrikoientzat zailtasunak ekarri dizkigu sailkapen hobego bat lortzeko orduan. Izan ere, formazio handiko partaideak dituzten herritik kanpoko koruak ugaritu egin dira azken urte hauetan, eta mailak gora egin duela ukatzerik ez dago. Baina gurea bezalako koru herrikoiekin arrakala bat sortu da.

Guk ere, gure formazioan gauza batzuk aldatu ditugu. Azken urteetan, ardura guztia Xabier Vesgak hartzen jarraitzen duen arren, Landarbaso abesbatzako Iñaki Tolaretxipiren *master class* batzuk jasotzen ditugu tarteka. Tolaretxipiren metodologia bereziak, frex-kotasuna eta maila ematen dio gurea bezalako talde bati. Gure jardunarentzat, konplementu berezia izaten da halako maisutasun eta intentsitatearekin klaseak ematen dituen Tolaretxipirekin bere jakintza eta praktika guztia partekatzea. Horretaz gain, Aitor Albisturrek, gure koruko kide dena lehenengo urtetik eta bertsolari apartak, azkeneko urte hauetan zenbait gabon abestiren letrak idatzi eta moldatu dizkigu, abesteko errazagoak izan daitezen.

IZENAK ETA IZANAK

Anekdotak, gertakizun eta abentura ugari zerrendatu genitzake mende laurden bateko bidea ospatzea helburu duen artikulu honetan, baina jada amaitze aldera, soilik bi izen aipatuko ditugu.

Bata, Eneko Arcelus gure taldekide izandakoarena da. Mutil jator eta ixila, lagunena laguna eta gaitasun fisiko izugarri baten jabea (eskiatzen eta bizikleta gainean, oso trebea). Hasierako urteetatik gurekin jardun zen, ahalik eta 2003. urteko azaroan Heriok berekin eraman zuen arte Lasarte-Oriako errepidean

gertatutako istripu malapartatu baten ondorioz. 27 urte besterik ez zituen, artean.

Eta bestea, zalantzarik gabe, Xabier Vesgarena da. Urtero-urtero gure proiektuaren zutabe nagusia, bere eguneroko bizitzako mila arduraren artean, Gazte-kemena koruari leku bat egiten asmatu izan duena urte hauetan guztietan zehar. Abestiak aukeratu, jendeari hots egin, koruari forma eman, lehiaketa osteko afariaren koordinazioaz arduratu... Bere ahalegina eta presentziarik gabe ezinezkoa izango zen hau guztia, eta, beraz, hemendik doakio gure esker ona eta aitortza.

Hasierako galderari erantzunez (“noiz hasten dira gabonak?”), gutako askorentzat uztailen hasten direla aitortu beharko dugu. Orduan, madalenetako *Centenario* eta *Txunpa-txunpa* doinuen artean eta eguzki galdatan, Xabier Vesga irribarretsuak, gugana hurbiltzen delarik, belarri zulora “aurtengo bi abestiak erabaki ditut” xuxurlatuko digu, eta orduan jakingo dugu aurten ere Gazte-kemena hor izango dela gabon abesti lehiaketan.

Kemenak, gure kemenak, gazte izaten jarraitzen duelako.

DOINUA: Habanera (X. Lete)

*Konturatu ordurako
joan da mende laurdena
ta zenbat aldatu garen
urte hauetan barrena!
Hasieran bizitako
urduritasun gorena
ahaztu ostean etorri
da gerora, garaipena.
Urtero bizi ohi dugun
poza eta zoramena
da berriz lagun artean
gogoz elkartzearena...
Ematen jarrai dezagun
denok, barruko onena
gure bizitzen zati bat
delako Gazte-kemena.*